

Türkiye'nin
en çok satan
DERS NOTLARI

KPSS

Kim Korkar

egitim bilimleri'nden

The logo for APEGEM AKADEMİ features a stylized white letter 'A' inside a black square, followed by the text 'APEGEM AKADEMİ' in white capital letters on a black background.

Komisyon

EĞİTİM BİLİMLERİ DERS NOTLARI

978-605-318-641-0

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları

Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. AŞ'ye aittir.

Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,

kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt

ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın, bandrolü olmayan kitaplar hakkında

yayınevimize bilgi vermelerini ve bandrolsüz yayınları

satın almamalarını diliyoruz.

10. Baskı: 2018, Ankara

Yayın Yönetmeni: Ümit Dilaver
Dizgi-Grafik Tasarım: Kezban Yanık
Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)
Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

ÖN SÖZ

Değerli Öğretmen Adayları,

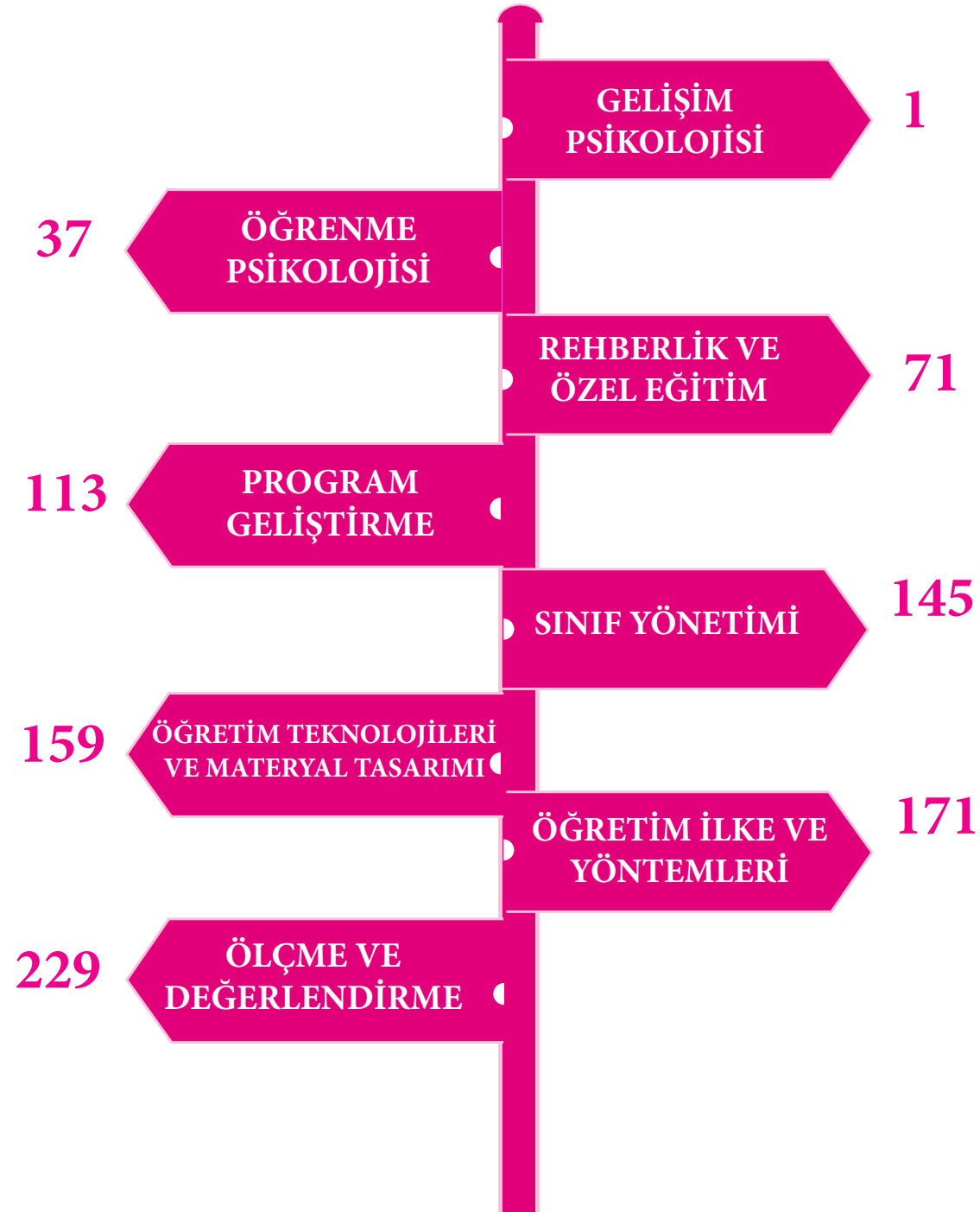
Eğitim Bilimleri alanında temel ve özgün kaynakların adresi olarak kabul edilen Pegem Akademi Yayınevinin geniş yayın yelpazesine yeni bir ürün daha eklemenin gururunu taşıyoruz.

Türkiye'nin En Çok Satan Ders Notları "Kim Korkar?" serisinin en güçlü ayaklarından biri olan "Kim Korkar Eğitim Bilimleri'nden" ders notu, içerik ve kapsam açısından son derece doyurucu olduğu kadar görsel açıdan da oldukça hareketli ve estetik bir şekilde hazırlandı. Konu ve alt başlıklarının ayırt edici bir şekilde sunulduğunda öğrenmenin daha etkili olacağı ilkesi dikkate alınarak tasarlandı.

KPSS kapsamını fazlasıyla barındıran bu ders notlarıyla başarının kaçınılmaz olduğunu biliyor, şu ana kadar atanmış ve görev yapmakta olan binlerce öğrencimiz gibi sizleri de görevlerinizin başında görmeyi diliyoruz.

Pegem Akademi Ailesi

Psikolojinin Tarihçesi..... 3

Ahlak Gelişimi 32

Gelişim Psikolojisinde Araştırma
Modelleri 4

Bağlanma Kuramları.....29

Gelişim Psikolojisinin Temel
Kavramları.....6

Erikson'un Psikososyal
Kişilik Gelişim Kuramı 26

Gelişimi Etkileyen Faktörler 8

Freud'un Psikoseksüel
Kişilik Kuramı.....24

Gelişim Psikolojisinin
Temel İlkeleri 10

Freud'un Psikoanalitik
Kişilik Kuramı.....23

Bireysel Farklılıklar 10

Kişilik Gelişimi 22

Gelişim Görevleri 11

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

Dil Gelişimi 20

Fiziksel Gelişim: Doğum
Öncesinden Ergenliğe Kadar 12

Bruner'in Bilişsel Gelişim Kuramı 19

Fiziksel Gelişim: Ergenlik..... 12

Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim
Kuramı 19

Piaget'nin Bilişsel Gelişim Dönemleri:
Somut İşlemler Evresi, Soyut İşlemler 14

Bilişsel Gelişim Temel Kavramlar 13

Piaget'nin Bilişsel Gelişim Dönemleri:
Duyu Devinim Evresi, İşlem Öncesi Evre 14

PSİKOLOJİ YAKLAŞIMLARI

Yapısalcı Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi W. Wundt'dur. 1879 yılında kurduğu ilk psikoloji laboratuvarı ile psikolojinin bilim olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. İnsan davranışlarının sistemli bir biçimde kontrollü ortamlarda gözlenmesi gerektiğini belirten Wundt'a göre psikolojinin konusu bilinç ve bilinç ögelerinin ortaya çıkarılmasıdır. Yapısalcı yaklaşıma göre temel amaç bilinç ve bilince ait ögelerin incelenmesidir. Wundt'a göre insan zihni çeşitli ögelerine ayrılır. Bu nedenle psikolojinin amacı bilinç ögelerini birleştirmek çözümlenmelidir. İnsan davranışlarının anlaşılması sürecinde içebakış yöntemi kullanılmalıdır.

Not: Konu ile ilgili gelen sorularda bilinç ögeleri ile içe bakış kavramlarına dikkat edilmelidir sorunun içinde bunlar varsa büyük ihtimalle sorunun cevabı yapısalcılıktır.

İşlevselci Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi J. Dewey'dir. Yapısalcılığa tepki olarak ortaya çıkan ve evrim teorisini temele alan bu yaklaşıma göre insan davranışlarının temelinde daima bir işlev yatmaktadır. Bu nedenle insan davranışlarını anlayabilmek için o davranışın ne işe yaradığına bakılmalıdır. İşlevselci yaklaşıma göre insan davranışlarının en temel işlevi uyumdur. Bu nedenle psikolojinin odaklanması gereken nokta bilincin işlevinin ne olduğu olmalıdır. İşlevselci yaklaşım içebakış, gözlem ve deney yöntemlerinin kullanılmasıdır.

Not: Konu ile ilgili sorularda içinde özellikle davranışlarının ne işe yaradığını vurgu yapılıyorsa bu sorunun cevabını büyük ihtimalle işlevselciliktir

Davranışçı Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi J. B. Watson'dır. Kendisinden önce ortaya çıkan yapısalcı ve işlevselci yaklaşımlara bir eleştiri olarak ortaya çıkan bu yaklaşıma göre psikolojinin konusu organizmanın ölçülebilir, gözlenebilir davranışlar olmalıdır. İnsan davranışlarının temelinde koşullanma (öğrenme) süreçlerinin yattığını savunan bu yaklaşıma göre insan davranışlarının çoğu öğrenme yoluyla kazanılmıştır. Bu nedenle insan davranışlarını anlayabilmek için bireyin öğrenme çevresine bakılmalıdır. İnsanın dünyaya geldiğinde zihninin boş bir levha gibi olduğunu savunan davranışçı yaklaşıma göre çevre önemlidir ve davranışların temelinde öğrenme yatar. Davranışçı yaklaşım gözlem ve deney yöntemini kullanmıştır.

Not: Konu ile ilgili gelen sorularda özellikle kalıtıma önem vermemesi öğrenme kavramına vurgu yapması insan zihninin boş bir levha olduğu vurgusu gibi özellikler aranmalıdır.

Psikanalitik Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi Freud'dur. Psikanalitik yaklaşıma göre psikolojinin konusu insanın bilinç sisteminin analiz edilmesi olmalıdır. İnsan davranışlarının temelinde bilinç dışı içeriğin etkisinin çok önemli olduğunu savunan bu yaklaşıma göre insan davranışını anlayabilmek için bilinç dışı içerik analiz edilmelidir. Psikanalitik yaklaşıma göre davranışların temelinde çocukluk yıllarında gerçekleşen yaşantılar çok önemlidir. Bu nedenle Freud, 0-6 yaş aralığının kişiliğin oluşmasında kritik dönem olduğunu belirtmiştir. Psikanalitik yaklaşım vaka incelemesi yöntemini kullanmıştır.

Not: Konu ile ilgili gelen sorularda özellikle davranışların sebebi olarak bilinç dışı süreçlere yapılan vurgu aranmalıdır. Bu kurama göre davranışların belirleyicisi bilinç dışı süreçlerdir

Bilişsel Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi Piaget'dir. Davranışçı yaklaşıma eleştiri olarak ortaya çıkan bu yaklaşıma göre psikolojinin konusu zihinsel işlemler olmalıdır. İnsan ve hayvan davranışlarının aynı ilkelerle açıklanabileceğini savunan Davranışçı yaklaşıma eleştiri getiren bilişsel yaklaşıma göre insana özgü öğrenmeler vardır. Bu nedenle insan davranışları ile hayvan davranışları aynı değildir. İnsanların davranışlarının temelinde zihinsel işlemlerin yattığını savunan bu yaklaşıma göre zihnimize gelen uyarıların algılanması, yorumlanması, işlenmesi ve tepkinin oluşturulmasını içeren biliş sürecine odaklanılmalıdır. Bilişsel yaklaşıma göre psikolojinin konusu düşünce ve zihinsel işlemler olmalıdır. Bilişsel yaklaşım içebakış yöntemini kullanmıştır.

Not: Konu ile ilgili gelen sorulardan özellikle zihinsel süreçleri yapılan vurgu aranmalıdır. Bilişsel yaklaşımlara göre davranışlarının sebebi senin, zihinsel süreçler, düşünce, gibi kavramlardır.

İnsancıl Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi C. Rogers'dır. Kendisinden önce ortaya çıkan kuramlara (davranışçı, psikanalitik, yapısalcı, işlevselci) tepki olarak ortaya çıkan bu yaklaşıma göre insan davranışlarının en temel sebebi kendini gerçekleştirme güdüsüdür. İnsan davranışlarını anlayabilmek için bireyin kendisi ile ilgili geliştirmiş olduğu benlik algısına ve hangi ihtiyacını karşılamaya yönelik olduğuna bakılmalıdır. İnsanın doğuştan iyi olduğunu savunan bu yaklaşıma göre insan; duyuğu, düşünce ve davranıştan oluşan bir bütündür. İnsancıl yaklaşım görüşme yöntemini kullanmıştır.

Not: Konu ile ilgili gelen sorulardan özellikle bireyin davranışlarının sınırlandırılması, bireyin kendine gerçekleştirme potansiyeli, İnsanın önemli ve değerli olduğunu ifadeleri aranmalıdır Hümanist yaklaşıma göre insan önemlidir, tektir, biriciktir ve her şeyin merkezindedir.

Gestalt Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi Wertheimer'dir. Bilişsel yaklaşımların öncüsü olarak kabul edilen bu yaklaşıma göre insan bir bütündür ve parçalara ayrılarak açıklanamaz. İnsan davranışlarını anlayabilmek için insanın algı çerçevesine bakılması gerektiğini savunur. En önemli yasalarından biri olan Pragnanz yasasına göre insan zihninin doğuştan iyi bütün, iyi şekil, iyi bütün olma eğilimi vardır.

Not: Konu ile ilgili gelen sorularda özellikle bütün kavramına dikkat edilmelidir Gestalt Yaklaşım bütünün parçalara ayrılmasının anlamsızlığına vurgu yapar.

Biyolojik Yaklaşım

Yaklaşımın en önemli temsilcisi A. Meyer'dir. İnsan davranışlarını uyarıcılar ve bu uyarıcılar ile sinir hücreleri arasındaki etkileşime dayandırmıştır. Öğrenmenin beyinde sinirler arasındaki sinaptik bağlarla ortaya çıktığını savunan bu yaklaşıma göre önemli olan beyin, hormonlar ve kandaki kimyasal değişimlerdir.

Not: Konu ile ilgili gelen sorularda özellikle beyin, sinir sistemi ,beyin hücreleri, sinaps gibi kavramlara dikkat edilmelidir. Bu kurama göre öğrenme beyinde sinirler arası etkileşim yoluyla gerçekleşmektedir.

ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

BETİMSSEL YÖNTEMLER

Var olan durumu ortaya çıkarmaya, açıklamaya yönelik araştırmalardır. Bu amaçla kullanılan teknikler aşağıdaki gibidir.

Gözlem: Bir insanın ya da insanların davranışlarını izlemek ve kayıt altına almaktır. Piaget'in çocukların bilişsel gelişimi hakkında yaptığı araştırmalarda sık kullandığı tekniktir.

Olay İncelemesi: Bir olayı ya da bir bireyi derinlemesine ve detaylı bir şekilde incelemektir. Freud'un Psikanalitik kuramı daha çok bu yöntemi kullanmıştır. Bir birey vaka haline getirilir ve detaylı bir şekilde incelenir.

Standart Testler: Standardizasyon çalışmaları yapılmış, uzmanlık gerektiren ve bireylerin bir konudaki özel davranışlarını ortaya koymak amacıyla hazırlanmış veri toplama araçlarıdır. Zeka testleri, kişilik testleri, tutum ölçekleri, ilgi envanterleri buna örnektir.

Görüşme: Sözlü soru sorma ve sözlü cevap alma tekniği olan görüşmede bireyin ne söylediğinden çok nasıl söylediğine bakılır. Genellikle birey hakkındaki bilgiler bireyin kendisinden sözlü olarak alınır. İşe eleman alımı gibi çok farklı alanlarda ve farklı amaçlar için kullanılabilir.

Anket: Bir konu hakkında bireylere yazılı soru verilip yazılı cevap alınan tekniktir. Matematik dersi hakkındaki düşüncelerini ölçmek istediğimiz öğrencilere bu amaçla yazılı sorular verilir ve bunları cevaplaması istenir.

Vaka İncelemesi Örneği: kadına yönelik şiddet konusunda yüzlerce şiddet örneğini incelemek yerine toplumda iz bırakmış bir olayı derinlemesine ve detaylı bir şekilde incelemektir. Ortaya çıkan sonucu diğer problemlerin çözümünde kullanılmaktadır.

Etnografik Çalışma; bireyin gelişimi üzerinde kültürün etkisini inceler. Örnek: Ortadoğu'da yaşayan çocuklar ile Avrupa kıtasında yaşayan çocukların gelişimine etki eden sosyal kültürel faktörlerin incelenmesi

Araştırma: Var olan bir probleme çözüm üretmek amacıyla gerçekleştirilen sistemli çabalardır.

Evren: Araştırma kapsamına giren tüm bireylerdir. Örneğin bir köydeki insanların sağlık sorunları ile ilgili yapılacak olan araştırmada köyde yaşayan tüm insanlardan veri toplanması durumunda evren, köydeki tüm insanlardır.

Örnekleme: Evreni temsil edeceği düşünülen ve evrenden belli oranda seçilen kişilerdir. Örneğin bir köydeki insanların sağlık sorunları ile ilgili yapılacak bir araştırmada köyde yaşayan insanlardan seçilecek elli kişi örneklemdir.

Hipotez (Denence): Probleme çözüm olarak öne sürülen olası çözüm yollarıdır. Problemi oluşturan değişkenler arasındaki ilişkilerden yola çıkılarak test edilebilir çözüm önerilerini içerir.

Değişken: Problemi oluşturan parçalardan herhangi biri olup değişik değerler alabilen özellik ya da kavramlardır.

Tümdengelim: Genelden özele düşünme yolu olup daha önceden ortaya konmuş genellemelerden yola çıkarak özel durumların nasıl ortaya çıkacağını önceden belirleyen yaklaşımlardır.

Tümevarım: Özelden genelle düşünme tarzı olup daha önceden ortaya konmuş özel durumlardan yola çıkarak bir genellemeye ulaşabilme durumudur.

İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLER

Bilimsel çalışmalarda elde edilen verilerin birbirleri olan ilişkilerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen araştırma yöntemidir. Bu amaçla elde edilen veriler sayısallaştırılır ve değişkenler arasındaki ilişkilere bakılır. Korelasyon yöntem buna en iyi örnektir.

Korelasyon Yöntemi: İki değişken arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalardır. İki değişken arasındaki ilişkinin (r) yönü ve büyüklüğü hakkında yorum yapılabilir. Korelasyon katsayısı +1.00 ile -1.00 arasında değişir. Katsayının değerinin 0.00 olması durumunda iki değişken arasında bir ilişkinin olmadığı kabul edilir. Bir değişken artarken veya düşerken, diğer değişkenin de artması veya düşmesi iki değişken arasında pozitif korelasyon olduğu anlamına gelir. Günlük soru çözme sayısı arttıkça deneme sınavlarındaki başarının artması durumu buna örnektir. Bir değişken artarken diğeri düşüyorsa ya da bir değişken azalırken diğeri artıyorsa bu iki değişken arasında negatif korelasyon olduğu anlamına gelir. Kaygı seviyesi arttıkça öğrenme seviyesinin düşmesi buna örnektir.

Meta analiz: Bir konuda yapılan yüzlerce araştırma sonucundan yola çıkarak istatistiksel yöntemlerle yapılan yüzlerce araştırma sonucundan yeni bir sonuç ortaya koymaktır. Amaç yüzlerce araştırmayı bir araya getirerek aralarındaki ortak noktayı bulmaktır.

Örneğin, gelişim üzerinde kalıtımın etkisini araştırmak isteyen bir araştırmacı, ikizler üzerinde yapılmış yüzlerce araştırmayı inceler ve bu araştırma verilerinden yeni bir sonuç bulmaya çalışır.

DENEYSEL YÖNTEMLER

Bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmalardır. Genellikle laboratuvar ortamlarında gerçekleştirilen deneysel yöntemde özellikleri bakımından birbirinin aynısı olan iki grup oluşturulur. Kontrol grubundaki şartlar değiştirilmezken, deney grubuna bağımsız değişken ortama eklenir ve bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni nasıl etkilediğine bakılır.

Örneğin, Eğitimdeki yeni bir öğretim yönteminin öğrenci başarısı üzerindeki etkisinin incelenmesi.